

Сергєєва Лариса Миколаївна,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач
кафедри професійної та вищої освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ФОРМАЛЬНОЇ ТА НЕФОРМАЛЬНОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Нові реалії освіти в період карантину спонукали колектив Центрального інституту післядипломної освіти (ЦПО) ДЗВО «Університет менеджменту освіти» до пошуків нестандартних рішень щодо організації освітнього процесу і забезпечення якості підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників освіти. Загрози і виклики, як ознаки кризи, стали визначальною умовою здобуття Інститутом нового досвіду і відкриття нових можливостей у забезпеченні професійного розвитку фахівців галузі освіти.

Специфіка освітньої діяльності ЦПО насамперед стосується підвищення кваліфікації, що передбачає: *роботу з контингентом*, яка здійснюється всіма працівниками інституту системно впродовж року, що передусє проходженню курсів підвищення кваліфікації, на основі маркетингових стратегій, науково-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних працівників, широкого спектру інформаційних ресурсів і комунікаційних заходів. Варто зазначити, що формування контингенту слухачів відбувається в умовах високої конкуренції, зокрема з боку регіональних закладів післядипломної педагогічної освіти, які мають стійкий контингент фахівців галузі освіти свого регіону, та процесів диверсифікації, що розпочалися з прийняттям нової редакції Закону України «Про освіту» (2017); урахування *особливостей цільової аудиторії*, яку становлять керівники закладів і установ освіти всіх рівнів, керівники та фахівці методичних кабінетів (центрів) і психологічних служб з усіх регіонів України; *моніторинг* суспільних та особистісно-професійних запитів і потреб щодо підвищення кваліфікації; *багатоваріантність* програм і моделей підвищення кваліфікації тощо.

Крім того, навчальний рік у підвищенні кваліфікації збігається з календарним роком на відміну від підготовки фахівців, де він починається з 1 вересня. Це, у свою чергу, обумовлює специфіку розроблення графіка освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації.

Організація освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації (КПК) в інституті здійснюється за очною, очно-дистанційною та дистанційною формами. Щодо останньої, то вона реалізується на контрактній основі за кошти фізичних і юридичних осіб.

Упродовж останніх п'яти років у ЦПО залишається пріоритетною очно-дистанційна форма підвищення кваліфікації. Це обумовлено розробленням та запровадженням різноманітних диференційованих й особистісно спрямованих моделей структури підвищення кваліфікації за означеною формою, а саме:

- триетапною, де перший і третій етапи є очними, а другий – дистанційний. При цьому вона має диференційовані субмоделі, які зорієнтовані на певні категорії слухачів і різняться тривалістю етапів та обсягом програм (108 год / 3,6 кред. ЄКТС; 150 год / 5 кред. ЄКТС; 180 год / 6 кред. ЄКТС; 210 год / 7 кред. ЄКТС);

- двоетапною, де перший є дистанційним, насиченим різноманітними дистанційними заняттями, а другий – очний. Загальний обсяг програм підвищення кваліфікації за цією субмоделлю становить 210 год / 7 кред. ЄКТС.

Так, у 2020 р. за моделями структури підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою, триетапною, заплановано навчання 2381 слухач, а за двоетапною – 142 слухачі.

Для забезпечення якості освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації розроблено та затверджено в установленому порядку 40 освітньо-професійних програм, 83 навчальні та 92 робочі навчальні плани, 345 робочих навчальних програм.

Значна увага надається створенню якісного освітнього середовища на основі інноваційного потенціалу цифрових технологій. Наразі у підвищенні кваліфікації слухачів використовуються як освітні веб-середовища на платформі e-Front, так і освітній ресурс Віртуальної кафедри андрагогіки на платформі Moodle, 67 електронних ресурсів викладачів і 36 – кафедр (зокрема сторінки кафедр і викладачів у соцмережах (Facebook), канали YouTube, персональні сайти та блоги тощо).

Із метою підвищення якості дистанційного підвищення кваліфікації слухачів розроблена структура електронного навчального ресурсу та розпочата робота з їх створення. Урізноманітнення видів випускних робіт і щорічний конкурс на кращу випускну роботу слугують підвищенню мотивації слухачів та якості підвищення кваліфікації.

Інноваційні цифрові технології дозволили опанувати новий сучасний рівень управління освітнім процесом:

- автентична платформа для навчання дорослих LMSAdL;
- новий сучасний сайт «Український відкритий університет післядипломної освіти» (УВУПО) <http://uvu.org.ua/>;
- електронне освітнє середовище для дистанційного навчання УВУПО <http://uvupo.ues.net.ua/index.php/ua/>;
- запрацював створений інформаційно-консультаційний центр організації дистанційного навчання <http://uvu.org.ua/ikcodn/>;
- віртуальні кафедри, серед яких кафедра професійної освіти.

Водночас варто відзначити суттєві ризики, що знижують ефективність організації та забезпечення освітньої діяльності, а саме: невідповідність технічного оснащення аудиторного фонду сучасним вимогам до організації освітнього процесу; процеси диверсифікації освітніх послуг і

неврегульованість підвищення кваліфікації на законодавчому, нормативно-правовому рівнях тощо.

Отже, карантинна криза виявила нові можливості, які успішно долаються. Формальна і неформальна післядипломна освіта в умовах сучасних реалій отримала новий досвід і технології, які більш сприятливі для слухачів курсів підвищення кваліфікації та забезпечення професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників закладів та установ освіти.

Султанова Лейла Юрївна,
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри професійної та вищої освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ І ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ОСОБИСТІСНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА

В англійській мові слово особистість («personality») походить від латинського слова «persona», яке вживалось у значенні маски акторів для театральної вистави в давньогрецькій драмі. Особистість як об'єкт вивчення є абстрактним поняттям, яке об'єднує багато аспектів, що характеризують людину: емоції, мотивацію, думки, переживання, сприйняття і дії. Однак, як зазначають Ларрі Х'елл і Деніел Зіглер, не варто зводити особистість як поняття до якогось одного аспекту функціонування індивідуума [5]. Концептуальне значення особистості викладача закладу вищої освіти багатогранне – воно охоплює широкий спектр внутрішніх психічних процесів, що обумовлюють особливості поведінки людини в межах освітнього процесу.

Існує безліч різних теоретичних підходів до розуміння особистості. Нині немає загальноприйнятої думки про те, який підхід треба застосовувати в процесі вивчення особистості. Фактично, на теперішній стадії розвитку персонології співіснують різні альтернативні теорії, що описують особистість як інтегроване ціле і водночас пояснюють відмінності між людьми [5].

Незважаючи на всю різноманітність, теорії особистості мають спільну концептуальну основу, каркас, що складається з шести основних блоків: структура особистості; мотивація особистості; розвиток особистості; психопатологія; психічне здоров'я і зміна особистості внаслідок терапевтичного впливу. Основний зміст теорій особистості розкривається через сукупність концепцій, висунутих теорією, з метою пояснення кожного з цих блоків. Способи вирішення цих концептуальних питань дають можливість зрозуміти найбільш загальні перспективи теоретичних позицій.

Пояснення розвитку індивідуальних відмінностей і розвиток такої унікальної індивідуальності, якою є кожна людина, – одне із найбільш